9. Edmondson A. C. Psychological Safety and Learning Behavior in Work Teams. Administrative Science Quarterly. 1999. Vol. 44, No. 2. P. 350-383.
10. Gross J. J. Emotion Regulation: Current Status and Future Prospects. Psychological Inquiry. 2015. Vol. 26, No. 1. P. 1-26.

ORCID 0000-0001-5872-9839
ORCID: 0009-0008-6176-6962

ІНТЕГРАЦІЯ МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКИХ ТА АКТОРСЬКИХ ЗАСОБІВ БОГДАНА АНТКІВА У СЦЕНІЧНОМУ ВТІЛЕННІ РОЛІ НАЛИВАЙКО У ВИСТАВІ «НАЛИВАЙКО» НА СЦЕНІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ОБЛАСНОГО МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ ІМЕНІ Т.Г.ШЕВЧЕНКА

Кирея М.В., доктор філософії, доцент,
доцент кафедри театрального мистецтва
Панасюк К.В., асистент кафедри театрального мистецтва
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Синтез музичних та акторських здібностей передбачає інтеграцію двох важливих аспектів — музики та акторської гри — для досягнення більш глибокого і виразного результату. Музика є засобом вираження емоцій, яка може підкреслювати настрій сценічної дії та створювати атмосферу вистави. Актори перевтілюються у своїх персонажів відповідно до твору автора та задуму режисера, практично володіють виразною мовою тіла, голосу, передають емоції через жест, погляд та міміку. При поєднанні акторських та музичних здібностей актор створює неповторний багатогранний образ.

Богдан Михайлович Антків протягом близько п’ятнадцяти років (1948–1962) був пов’язаний із Тернопільською театральною сценою, де реалізував себе як композитор, автор музичного оформлення значної кількості вистав репертуару, а також як актор, сценічні роботи якого набули статусу вагомого внеску в художню практику театру. У творчому доробку актора зафіксовано низку сценічних образів, зокрема Тараса Голоти у виставі «Правда», Гайдая («Загибель ескадри»), Забєліна («Кремлівські куранти»), Михайла Гурмана («Украдене щастя»), Софрона («Маруся Богуславка»), Гната («Безталанна») та Манеліка («Людина та вовк»), що засвідчує жанрово-рольову різноманітність його виконавської діяльності. Поданий перелік сценічних образів не є вичерпним щодо творчого доробку артиста. Кожна з виконаних ролей характеризується індивідуальною художньою виразністю та неповторною сценічною грою,

що відображає багатогранність акторської особистості Богдана Михайловича як митця.

У творчому портфоліо знаковою для Богдана Антківа стала роль Северина Наливайка у виставі «Наливайко» В. Грипича та В. Серпкова за І. Ле (режисер В. Грипич, художник С. Данилишин, музика Б. Антківа, хореограф М.Безкровний). П'єса «Наливайко» була поставлена у 1958 році на сцені Тернопільського драматичного театру імені Т.Г.Шевченка, в якій Богдан Антків відзначився як талановитий актор та театральний композитор. Саме до цієї вистави за проханням режисера Володимира Грипича Богдан Михайлович здійснив музичне оформлення. Розглядаючи мистецький доробок слід відмітити, що актор підходив до творчості з проєктним мисленням, застосовуючи цей підхід у музиці, театральному мистецтві та в тих галузях, де взаємодіяли музика і театр. Саме таке проєктне мислення і стало його відмінною рисою в мистецтві. Поєднання музичних і театральних складових у музичному оформленні вистав показує синтетичність мислення Богдана Антківа, де музика орієнтується на театральні елементи, а вистава підпорядкована законам музичного розвитку. Оцінюючи Б. Антківа як композитора, зокрема автора театральної музики, можна відзначити, що він проявив себе як кваліфікований професіонал з глибокою музичною підготовкою.

У книзі «Богдан Антків – лицар галицької сцени» Мирослава Пінковська у статті «До скарбниці Галицької театральної сцени» акцентує увагу, що Богдан Михайлович: «Від природи щедро обдарований, високий, шляхетної постави, з чудовим голосом і приязним усміхом, уже невдовзі він став провідним артистом і улюбленцем публіки. Зрозуміло, що головне амплуа Антківа тих часів – героїчно-романтичні персонажі. Театрали старшого покоління дотепер пам'ятають, як далекого 1957 року він майстерно зіграв роль ватажка козацьких повстань Наливайка. Про талановиту гру Богдана Антківа на тернопільській сцені писали не лише в місцевих газетах, а й у Львові та Києві» [1,11].

Богдан Антків ретельно опрацьовував музику до вистав, про що свідчать чернетки, які демонструють його творчий підхід: композитор свідомо працював над музичним матеріалом і формував музичну драматургію як окремих частин, так і всієї вистави в цілому. Майстер ретельно враховував свій досвід в ролях актора, режисера і музиканта-виконавця, поєднував між собою усі складові, щоб в майбутній виставі створити ансамбль. Постановка здобула значний резонанс серед глядацької аудиторії та театральної критики. Зокрема, у 1958 році на фестивалі «Перша українська театральна весна» в Києві Тернопільський театр був відзначений дипломом лауреата другого ступеня за виставу «Наливайко». Водночас музичний матеріал до цієї постановки, автором якого був Б. Антків, у його архівному фонді не зберігся.

Богдан Михайлович зіграв головну роль Северина Наливайка, відданого сина українського народу, одного з героїв його складної і багатої

історії. У ранньомодерній історії України повстання козацького ватажка Северина Наливайка розглядають як один із ключових етапів формування політичної ролі козацтва та передумову великих козацьких виступів XVII століття. Образ Наливайка як мученика й провідника народного спротиву закріпився не лише в козацьких літописах, а й у пізнішій романтичній та національній історіографії.

Сценічний образ Северина Наливайка у виконанні Богдана Антківа – глибоко народний, органічно пов'язаний із духовною сутністю українського народу. Актор наділив героя рисами, притаманними національному характеру, зокрема мудрістю, гуманністю, почуттям гумору та непримиренністю до зла. Така інтерпретація зумовлює внутрішню логіку поведінки персонажа в різних життєвих ситуаціях, особливо у трагічні моменти. У цьому контексті образ Наливайка в акторській грі Богдана Антківа постає як символ незламності та духовного безсмертя народу.

Слід відмітити, що художня цілісність постановки досягається завдяки збереженню традицій українського національного театру, органічному поєднанню реалістичних і романтичних засад, а також інтенсивному емоційно-образному наповненню сценічної дії. Особлива роль відводиться музично-хоровим елементам, які посилюють драматизм і сприяють формуванню епічно-трагічного звучання вистави.

Поєднання музичних і театральних складових у музичному оформленні вистав свідчить про синтетичний підхід мислення Богдана Антківа, де музика набуває театральних елементів, а сама вистава слідує принципам музичної організації. Найповніше цей підхід проявився в тернопільський період його роботи, коли він був актором, хормейстером, диригентом і автором музики до вистав.

Вистава «Наливайко» В. Грипича та В. Серпкова за І.Ле, режисера В.Грипича та роль Северина Наливайка, зіграна Богданом Антківим, по праву ввійшла в історію театрального мистецтва не лише Тернопілля, Галичини, а й усієї України.

Список використаних джерел

1. Богдан Антків - лицар галицької сцени. - Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2015. - 184 с. + іл. 48 с.

ТІЛО ЯК МЕДІУМ: РОЛЬ ПЛАСТИЧНОГО ТЕАТРУ В РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ПЕРФОРМАТИВНИХ ПРАКТИК

Лацік Є., заслужений артист України,
доцент кафедри театрального мистецтва,